ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
Ім. Івана Боберського

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

ЦІЖ Л.М.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Лекція з навчальної дисципліни
“ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ”

Для студентів спеціальності 227 “фізична терапія, ерготерапія”

ЗАТВЕРДЖЕНО‖
на засіданні кафедри фізичної терапії
та ерготерапії
„02‖ вересня 2019 р. протокол № 1
Зав.каф_____Коритко З.І.

План лекції:

1. Визначення понять “Засіб”, “Технічний засіб”. Коротка історія використання технічних засобів у медицині та реабілітації.
2. Класифікація технічних засобів у фізичній терапії, ерготерапії.
3. Нормативно-правове забезпечення технічними засобами у фізичній терапії, ерготерапії
4. Вимоги до технічних засобів у фізичній терапії, ерготерапії.

У всіх країнах світу понад 650 млн. людей (10-15 % населення) є інвалідами, їхня кількість у світі є значною та продовжує зростати. 80 % живуть у країнах, що розвиваються.

Інвалідом є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Причини та наслідки інвалідності в різних країнах різні.

Протягом багатьох років політика відносно інвалідів змінювалася: вона пройшла шлях від звичайного догляду за інвалідом до отримання освіти дітьми-івалідами та реабілітації осіб, які стали інвалідами уже в дорослому віці.

ЗАСІБ, - спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чогось; спосіб. Те, що служить знаряддям у якій-небудь дії, справі.

ТЕХНІЧНИЙ ЗАСІБ - механізми, пристрої і т. ін., необхідні для здійснення чого-небудь, для якоїсь діяльності.

Ортопедичні засоби зустрічаються готовими в древні часи та в Середньовіччі. Завжди багато людей переживає з приводу втрати кінцівки. Точка зору щодо каліцтва людського тіла змінюється у період Відродження. Розвиток та готовність технічного пристосування до механічної корекції деформацій скелету приносили успіх. Звідси почалась необхідність розвитку ортопедичної спеціалізації.

Великий вклад в розвиток ортопедії та травматології вніс французький лікар Амбруаз Паре. Він запропонував застосовувати різноманітні корегуючи та утримуючі пристосування. Вперше ввів жорсткий корсет для виправлення викривлення хребта, рекомендував спеціальне взуття при клишоногості. Багато уваги приділяв протезуванню. Креслення протезів він робив разом зі слюсаром. Його протези механічний пристрій дозволяв приводити в рух пальці та кисть.

Для фіксації та розтягу шийного відділу хребта відомий лікар Гліссон в 1660 році запропонував використовувати петлю.

На початку 19 ст. створюється перша ортопедична клініка, яка мала значення для подальшого розвитку. Далі створювались наступні клініки. Саме в цей час домінували механічні погляди, тому у лікуванні широко використовували різноманітні апарати.

До середини 19 ст. з'являються нові вдосконалені протезні апарати. Російський винахідник Кулібін в 1808 р запропонував шинно-шарнірні протези після ампутацій нижніх кінцівок.

Історичний розвиток ортопедичного взуття сягає далеко в минуле, хоча як самостійна частина існує на більше 50років.

Широко використовують технічні засоби допомоги в ортопедії. Їх виготовляють індивідуально, застосовують зовнішньо на тіло та використовують такі що знімаються. Виготовляють їх після дозволу фахового лікаря з ортопедії. Розрізняють ортези і протези. Ортези оточують наявну частину тіла і доповнюють чи замінюють функцію цієї частини. Протези замінюють поряд з додатковими функціями ще недостатню форму кінцівки.

В кінці 19 ст. створюються перші спеціальні машини для вправ з хворими (цендерівська апаратура).

Законодавство України з питань реабілітації осіб з інвалідністю ґрунтується на Конституції України (254к/96-ВР) і складається з цього Закону, законів України "Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії" (2017-14), "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" (875-12), "Про соціальні послуги" (966-15), інших нормативно-правових актів,

Державне управління з питань забезпечення прав осіб з інвалідністю та їх соціальної захищеності здійснюється в межах повноважень центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

Право на безплатне забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації гарантується законами України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні", "Про охорону дитинства", "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту","Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист", "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні", "Про загальну середню освіту" і"Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні".

Технічні та інші засоби реабілітації, призначені для безоплатного забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб за рахунок коштів державного бюджету, виготовляються, постачаються і ремонтуються підприємствами, які відповідають кваліфікаційним вимогам, установленим Мінсоцполітики

Уряд України прийняв низку нормативних документів, які регулюють процес реабілітації інвалідів, організацію надання їм реабілітаційних послуг.

Порядком надання реабілітаційних послуг вперше встановлено право самостійного вибору інвалідом реабілітаційних установ незалежно від місця проживання.

Протягом 2001-2006 років забезпечення населення України протезно-ортопедичними виробами здійснювалося у відповідності до інструкції про порядок забезпечення населення України протезно-ортопедичними виробами, затвердженої наказом Мінпраці від 2000 р. та Інструкції про порядок забезпечення населення технічними засобами реабілітації, затвердженої наказом Мінпраці від 2003р.

Згідно закону України про реабілітацію інвалідів в Україні ***Стаття 26***. Засоби реабілітації інвалідів (Стаття 26 набирає чинності з 1 січня 2007 року згідно з пунктом 1 розділу IX цього Закону) технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів є:

засоби для пересування; спеціальні засоби для самообслуговування; спеціальні засоби для догляду; спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією; спеціальні засоби для освіти (включаючи літературу для сліпих) і занять трудовою діяльністю; протезні вироби (включаючи протезно-ортопедичні вироби, ортопедичне взуття і спеціальний одяг); спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар.

Перелік технічних та інших засобів реабілітації, якими забезпечуються окремі категорії населення, приведений у відповідність до міжнародних стандартів. З нього виключено з застарілі засоби реабілітації, включено нові, а в деяких засобах змінено терміни користування.

У відповідності до зазначеного Порядку технічними та іншими засобами реабілітації є:

- ***протезно-ортопедичні вироби, у тому числі ортопедичне взуття;***

(протези верхніх та нижніх кінцівок, апарати та тутори верхніх та нижніх кінцівок, корсети жорсткі та текстильні; бандажні вироби; ортопедичне взуття та устілки; протези молочної залози та ліфи для їх кріплення та компресійні рукави при лімфодемі для жінок після мастектомії);

- ***засоби для пересування*** (крісла колісні, палиці, милиці, ходунці);
- ***спеціальні засоби для особистого догляду та самообслуговування*** (наколінники, налокітники, пристосування для підтримання кінцівок та тулуба) (засоби для одягання, захоплювачі, сидіння для ванни, туалетні стільці, інше);
- ***допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому***;
- ***спеціальні засоби для освіти***

- ***спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією*** (засоби для писання, диктофони, телефони, магнітофони, годинники для осіб із порушенням зору та слуху);
- ***спеціальні меблі та оснащення тощо***.
- ***спеціальне фізкультурно-спортивне обладнання і спорядження, спортивний інвентар.***

Рішення про забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення приймається медико-соціальними експертними комісіями (лікарсько-консультативними комісіями лікувально-профілактичних закладів - щодо дітей-інвалідів) на підставі медичних показань і протипоказань, а також соціальних критеріїв.

За медичними показаннями встановлюється необхідність надання інваліду технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення, що забезпечують компенсацію або усунення стійких обмежень життєдіяльності інваліда.

За соціальними критеріями встановлюється необхідність надання інваліду технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення для відновлення втрачених або придбання нових професійних знань, навичок та умінь, соціальної адаптації, занять фізичною культурою і спортом, задоволення духовних потреб, дозвілля.

Державне замовлення на забезпечення інвалідів, дітей-інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення, спеціальним автотранспортом здійснюють у межах своїх повноважень органи праці та соціальної політики, охорони здоров'я.

Перелік технічних та інших засобів реабілітації, порядок забезпечення ними інвалідів, дітей-інвалідів та формування відповідного державного замовлення затверджуються Кабінетом Міністрів України.

На сьогоднішній день згідно з чинним законодавством право на ***безоплатне забезпечення*** технічними та іншими засобами реабілітації ***мають:***

Особи з інвалідністю та діти з інвалідністю забезпечуються технічними та іншими засобами реабілітації відповідно до індивідуальної програми реабілітації (далі - індивідуальна програма). Зазначеними засобами (крім засобів для пересування) забезпечуються також діти віком до 18 років з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату (далі - діти віком до 18 років).

Ветерани військової служби, ветерани органів внутрішніх справ і ветерани державної пожежної охорони забезпечуються протезно-ортопедичними виробами.

- та жінки після мастектомії та з вадами молочних залоз
- Особи похилого віку забезпечуються протезами верхніх та нижніх кінцівок, спеціальними засобами для самообслуговування та догляду,

які є обов'язковими для застосування у разі забезпечення такими протезами.

- Військовослужбовці (резервісти, військовозобов’язані) та працівники Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, особи рядового, начальницького складу, військовослужбовці та працівники МВС, Управління державної охорони, Держспецзв’язку, інших утворених відповідно до законів військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і безпосередньо брали участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення (здійсненні заходів, пов’язаних із запобіганням, виявленням і припиненням терористичної діяльності) та перебували безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції, а також працівники підприємств, установ, організацій, які залучалися та безпосередньо брали участь в антитерористичній операції в районах її проведення у порядку, встановленому законодавством, а також мирні громадяни, які проживали в районах проведення антитерористичної операції, за умови, якщо такими особами не вчинено кримінальних правопорушень (далі - постраждалі внаслідок антитерористичної операції), забезпечуються технічними та іншими засобами реабілітації незалежно від встановлення їм інвалідності на підставі рішень військово-лікарських комісій чи висновків лікарсько-консультативних комісій лікувально-профілактичних закладів.

Відповідно до Закону України „Про внесення зміни до статті 4 Закону України „Про реабілітацію інвалідів в Україні” учасникам, які постраждали внаслідок АТО, держава гарантує право на безоплатне забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації незалежно від встановлення їм інвалідності.

Урядом визначено порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації постраждалих внаслідок АТО (постанова КМУ від 05.04.2012 № 321 «Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів» у редакції від 11.08.2014 № 374), який передбачає такі кроки:

1) особа або її законний представник подає до органу соціального захисту населення за місцем проживання або перебування такі документи: паспорт, довідку про ідентифікаційний код, довідку командира військової частини про обставини травми з відомостями про участь в АТО і рішення військово-лікарської комісії чи висновок лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу, яким буде визначено необхідний перелік реабілітаційних засобів;

2) на підставі зазначених документів орган соціального захисту населення надає консультацію, ознайомлює з каталогами засобів реабілітації,

підприємствами, які виробляють ці засоби та видає направлення на забезпечення технічними засобами реабілітації;

3) особа або її законний представник обирає підприємство, де буде виготовлено засіб реабілітації за рахунок бюджетних коштів.

Діти-інваліди мають пріоритетне право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення.

Особи з інвалідністю по слуху та діти з інвалідністю по слуху віком від 7 років забезпечуються мобільними телефонами для письмового спілкування. Для осіб з інвалідністю по слуху старше 60 років мобільні телефони повинні бути обладнані викликом “SOS”.

Особи з інвалідністю I і II групи по зору та діти з інвалідністю по зору віком від 14 років забезпечуються годинниками (електронними - діти віком від 6 років), аудіоплеєрами.

Особи з інвалідністю I групи по зору та діти з інвалідністю по зору віком від 6 років забезпечуються палицями тактильними.

Підставою для забезпечення диктофонами інвалідів I і II групи по зору з числа студентів та слухачів вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації і професійно-технічних навчальних закладів, юристів, журналістів, педагогів, інших спеціалістів, керівників та їх заступників є висновок МСЕК про інвалідність по зору

Позачергово забезпечуються магнітофонами інваліди I і II групи по зору, які є постійними відвідувачами бібліотеки.

Ліжками з ручним регулюванням або з електричним приводом та протипролежневими матрацами забезпечуються особи з інвалідністю, постраждалі внаслідок антитерористичної операції та діти з інвалідністю з числа постійно лежачих, що підтверджується відповідним записом в індивідуальній програмі чи висновком ЛКК, рішенням ВЛК. які забезпечуються протипролежневими матрацами, не забезпечуються протипролежневими подушками.

Першочергово забезпечуються технічними та іншими засобами реабілітації діти з інвалідністю, позачергово - особи з інвалідністю, постраждалі внаслідок антитерористичної операції та жінки після мастектомії, секторальної резекції молочної залози, квадрантектомії, з вродженими вадами молочних залоз у разі первинного протезування.

Особи з інвалідністю, постраждалі внаслідок антитерористичної операції та діти з інвалідністю пріоритетно забезпечуються взуттям на протези нижніх кінцівок, взуттям на ортези (апарати, тутори) нижніх кінцівок та ортопедичним взуттям при таких патологіях нижніх кінцівок:

У разі коли інвалід, дитина-інвалід, інша особа своєчасно не звернулися із заявою про заміну технічного та іншого засобів реабілітації, строк

експлуатації яких закінчився, зазначені засоби за пропущений період не видаються.

Облік інвалідів, дітей-інвалідів, інших осіб, які мають право на безоплатне забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації (далі - облік), ведуть місцеві органи праці та соціального захисту населення за зареєстрованим місцем проживання осіб.

Урядом 12 листопада 2008 року прийнято зміни до Порядку забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації та формування відповідного державного замовлення, переліку таких засобів, спрощено механізм поставки та обліку окремих категорій населення, а саме:

- при повторному медичному огляді висновок ЛКК та індивідуальну програму реабілітації надсилати до органів праці та соціального захисту населення без участі в цьому інваліда;
- впровадити довічну дію направлення на одержання технічного та іншого засобів реабілітації інвалідам та іншим особам з ампутаційними куксами, вродженими вадами типу ампутаційних кукс чи вкорочення кінцівок та після мастектомії;
- забезпечувати мобільними телефонами інвалідів по слуху та годинниками, диктофонами та магнітофонами інвалідів по зору I та II групи лише на підставі довідки СЕК. Про встановлення інвалідності;
- надання права на отримання технічних засобів реабілітації інвалідам по зору через первинну організацію УТОС, членами якої вони є.

Вироби медичного призначення, технічні та інші засоби реабілітації, комплектуючі до них, що випускаються в умовах серійного виробництва, підлягають сертифікації в державній системі сертифікації відповідно до номенклатури, що затверджується в установленому законодавством порядку. Забороняється реалізація цієї продукції без сертифіката і знака відповідності, що підтверджують її відповідність вимогам стандартів або інших нормативно-технічних документів.

Сертифікація засобів реабілітації здійснюється органами сертифікації технічних засобів реабілітації і послуг, підпорядкованими центральним органам виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики, охорони здоров'я, відповідно до їх повноважень, в установленому законодавством порядку.

У разі реалізації несертифікованої продукції виробник (продавець) несе відповідальність згідно із законом.

Усі технічні засоби реабілітації виготовляються відповідно до міжнародних стандартів ISO 9999.

Протезно-ортопедичні підприємства різних форм власності та їх відокремленими структурними підрозділами здійснюється розробка, виробництво, реалізація технічних та інших засобів реабілітації, виробів

медичного призначення, що компенсують чи відновлюють порушені або втрачені функції організму, а також надаються послуги з обслуговування і ремонту зазначеної продукції..

Забезпечення здійснюється за кошти державного бюджету. Надання протезно-ортопедичної допомоги здійснюється 85 державними та казенними підприємствами, 17 протезними цехами та виробничими дільницями та 18 ательє та 38 підприємств-виробників протезно-ортопедичної продукції недержавної форм власності.

На казенних та державних протезно-ортопедичних підприємствах функціонують медичні відділи, до складу яких входять відділення амбулаторного прийому та стаціонару первинного та складного протезування. Стаціонари обладнанні необхідним устаткуванням та інвентарем. Щороку в них обслуговуються майже 3 тис. інвалідів.

Держава забезпечує закупівлю технічних та інших засобів реабілітації, спеціального автотранспорту, виробів медичного призначення для соціальної адаптації, полегшення умов праці і побуту, спілкування інвалідів, дітей-інвалідів, поширює інформацію про таку продукцію.

Підприємство може надсилати готовий технічний засіб реабілітації поштою у разі письмової згоди особи з інвалідністю, постраждалої внаслідок антитерористичної операції, дитини з інвалідністю, їх законного представника.

Протезно-ортопедичні підприємства користуються режимом найбільшого сприяння, що полягає у включенні їх продукції до складу державного замовлення, в наданні пільг з оподаткування, виділенні земельних ділянок і виробничих приміщень, які перебувають у державній або комунальній власності, у визначеному законом порядку.

Протезно-ортопедичні підприємства здійснюють свою діяльність на підставі її ліцензування. Обов'язковою умовою ліцензування є відповідність виробничої бази підприємства заявленій номенклатурі технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення, відповідна кваліфікаційна підготовка спеціалістів, наявність повної нормативно-технічної бази, яка регламентує вимоги щодо надійності і технології їх виготовлення, необхідна документація системи контролю якості.

Ліцензування діяльності протезно-ортопедичних підприємств у межах своїх повноважень здійснюють центральні органи виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики, охорони здоров'я, які також формують переліки продукції, яка підлягає сертифікації.

Державне замовлення на виготовлення та поставку технічних та інших засобів реабілітації щороку збільшується.

Здійснюється модернізація та технічне переоснащення протезно-ортопедичних підприємств, що дозволяє збільшувати асортимент продукції.

Розробка нових видів технічних засобів здійснюється Українським Науково-Дослідним інститутом протезування, протезобудування та відновлення працездатності (м. Харків). За результатами виконання протягом 2003-2007 рр УкрНДІпротезування було розроблено та впроваджено 63 види нової продукції (протезних та ортезних систем на верхні та нижні кінцівки, комплектування до них, ортези для сидіння).

Нові розроблені види тех.. засобів впроваджуються на усіх казенних та державних підприємствах.

АТ "ортдопомога" розроблено штучну стопу з енергозберігаючим носково-пятковим перекатом та підошви з поліуретану.

Постійно триває робота із організації національної системи стандартизації в галузі створення, виготовлення, використання реабілітаційної техніки для осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Особа з інвалідністю, дитина з інвалідністю, інша особа або їх законний представник звертається до підприємства із заявою про забезпечення протезно-ортопедичним виробом, ортопедичним взуттям, допоміжними засобами для особистого догляду та захисту (далі - індивідуальні засоби реабілітації) за формою, затвердженою Мінсоцполітики, направленням (у разі коли особа звертається вперше чи змінила підприємство, на якому отримала попередній індивідуальний засіб реабілітації) та паспортом або іншим документом, що засвідчує особу.

Підприємство незалежно від місця проживання особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи оформляє замовлення на виготовлення індивідуального засобу реабілітації.

Передача замовлення для виробництва відповідного засобу здійснюється після обов'язкового уточнення антропометричних даних особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи, яке проводиться не пізніше ніж за 30 днів до такої передачі.

Підприємство оформляє замовлення і картку протезування за формою, затвердженою Мінсоцполітики, в яких зазначаються:

шифр протезно-ортопедичного виробу;

антропометричні дані;

результати примірки;

дата видачі виробу та його вартість.

Первинне і складне протезування та ортезування осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб здійснюється переважно у стаціонарному (реабілітаційному) відділенні підприємства або в клініці УкрНДІпротезування на підставі індивідуального плану реабілітації, визначеного лікарем підприємства або такої клініки.

У разі потреби здійснюється первинне протезування постраждалих внаслідок антитерористичної операції на строк, необхідний для формування кукси (від одного до 12 місяців).

Строк виготовлення індивідуальних засобів реабілітації становить:

протезів верхніх та нижніх кінцівок, ортезів шарнірних на верхні та нижні кінцівки, ортезів на хребет (з різних видів матеріалів, крім текстильних), корсетів та ортопедичного взуття - до 20 робочих днів;

протезно-ортопедичних виробів (обтураторів, ортезів із текстильних матеріалів) та ортопедичного взуття умовного позначення 1, 11 за функціональним призначенням - до 10 робочих днів.

Строк виготовлення індивідуальних засобів реабілітації обчислюється з дня початку їх виготовлення і включає час безпосереднього виготовлення без урахування часу, необхідного для примірки та протягом якого замовник не з'являвся на примірку.

Готовий індивідуальний засіб реабілітації видається після примірки особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі або їх законному представнику, які ставлять підпис в оформленому замовленні і картці протезування.

До кожного індивідуального засобу реабілітації підприємство видає інструкцію з експлуатації і талон на гарантійний ремонт.

Діти з інвалідністю та діти віком до 18 років забезпечуються протезно-ортопедичними виробами у міру виростання, що підтверджується довідкою ЛКК про зміну антропометричних даних (за винятком ортопедичного взуття).

Діти з інвалідністю, антропометричні розміри яких не змінилися, забезпечуються двома парами ортопедичного взуття на рік на вибір - зимовим або літнім. У разі зміни антропометричних даних, що підтверджується довідкою ЛКК, діти з інвалідністю забезпечуються ортопедичним взуттям у кількості не більше чотирьох пар на рік.

Особи з інвалідністю та постраждалі внаслідок антитерористичної операції забезпечуються:

двома парами ортопедичного взуття на два роки;

за наявності довідки з місця роботи, служби або навчання - ***двома парами такого взуття на рік та одним протезом на два роки.***

{Абзац п'ятий пункту 35 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 374 від 11.08.2014}

Діти віком до 18 років забезпечуються ***двома парами індивідуальних ортезів на стопу на рік*** при плосковальгусних та плосковарусних деформаціях стоп.

{Абзац шостий пункту 35 в редакції Постанови КМ № 374 від 11.08.2014}

У разі забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та постраждалих внаслідок антитерористичної операції ортопедичним взуттям додаткові ортези на стопу безоплатно не видаються.

Протези та ортези підвищеної надійності та функціональності, що мають покращені антропологічні, ергономічні та косметичні характеристики і дають змогу виконувати фізичну роботу з підвищеними навантаженнями, вести активний спосіб життя (займатися спортом і туризмом, доглядати за дітьми та особами, які втратили працездатність, тощо), перелік яких визначається Мінсоцполітики, видаються:

постраждалим внаслідок антитерористичної операції та особам з інвалідністю, які працюють, служать, навчаються, - ***з розрахунку один виріб на три роки;*** особам з інвалідністю - ***з розрахунку один виріб на чотири з половиною роки***.

У разі численних (два і більше) уражень верхніх та/або нижніх кінцівок протези та/або ортези видаються з розрахунку ***по одному виробу на кожну уражену кінцівку на рік,*** протези та ортези підвищеної надійності та функціональності - ***на два роки.***

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, інші особи, які за своїми функціональними можливостями не мають підстав для отримання протезів, які передбачено для осіб, яким визначено вищий ступінь функціональних можливостей, за бажанням можуть отримати такий виріб за умови збільшення строку його експлуатації на ***18 місяців***, а в разі численних (два і більше) уражень верхніх та/або нижніх кінцівок - на один рік.

Жінкам:

У разі двосторонньої ампутації молочних залоз протези молочної залози видаються з розрахунку одна пара на рік, ліфи для їх кріплення - ***три одиниці на рік.***

Якщо жінкам після мастектомії в період експлуатації попередньо виданих протезів молочної залози та ліфів для їх кріплення проведено чергову операцію, що підтверджено довідкою ЛКК, органи соціального захисту населення формують електронні направлення про дострокову видачу протезів молочної залози та ліфів для їх кріплення.

Жінки після мастектомії забезпечуються на вибір ***трьома ліфами*** для кріплення протезів молочної залози або ***двома зазначеними ліфами*** та ***одним спеціальним ліфом*** для кріплення протезів молочної залози для занять фізичною культурою і плаванням.

Жінки в післяопераційний період згідно з довідкою лікаря закладу охорони здоров’я, в якому проводилася операція, забезпечуються післяопераційним протезом у комплекті з ***одним ліфом.***

З метою забезпечення засобами для одягання та роздягання, допоміжними засобами для особистої гігієни, допоміжними засобами для особистої рухомості, переміщення та підйому, засобами для пересування, меблями, оснащенням, спеціальними засобами для орієнтування, спілкування та обміну інформацією (далі - технічні засоби реабілітації) особа з інвалідністю, постраждала внаслідок антитерористичної операції, дитина з інвалідністю або їх законний представник звертаються особисто, через засоби поштового зв’язку або засобами електронної пошти до підприємства, сервісного центру

або органу соціального захисту населення за зареєстрованим місцем їх проживання чи за місцем фактичного проживання, перебування для оформлення заявки на забезпечення технічними засобами реабілітації за формою, встановленою Мінсоцполітики (далі - заявка).

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, постраждалі внаслідок антитерористичної операції забезпечуються одним виробом на вибір таких видів:

1) допоміжними засобами для особистої гігієни:
кріслом-стільцем; сидінням на унітаз; сидінням-надставкою на унітаз;
сидінням для ванни; сидінням для душу; табуретом; стільцем;
східцями; східцями з поручнем; підставкою до ванни;

2) засобами для ходіння, керованими однією рукою, - палицею; палицею з трьома або більше ніжками; милицями ліктьовими; милицями з опорою на передпліччя; милицями паховими;

3) засобами для ходіння, керованими обома руками, - ходунками-рамками; ходунками на колесах; ходунками-стільцями; ходунками-столами;

4) меблями:
столом-партою, стійкою-партою, столом робочим;
табуретом, стільцем;

5) оснащенням - руків'ям (поручнем прямим, кутовим, відкидним, поворотним).

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, постраждалі внаслідок антитерористичної операції можуть бути забезпечені базовими моделями технічних засобів реабілітації на мінімальний строк, передбачений переліком, або моделями підвищеної надійності та функціональності на максимальний строк, передбачений переліком.

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, постраждалі внаслідок антитерористичної операції забезпечуються кріслами колісними таких видів:
кріслом-каталкою;
низькоактивним кріслом колісним;
середньоактивним кріслом колісним;
активним кріслом колісним;
багатофункціональним кріслом колісним;
кріслом колісним з електроприводом;
електроскутером;
дорожнім кріслом колісним;
дошкою для пересування (коляскою малогабаритною);
триколісним велосипедом.

Порядок призначення технічних засобів реабілітації відповідно до функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, постраждалого внаслідок антитерористичної операції затверджується Мінсоцполітики за погодженням з МОЗ.

Готовий протезно-ортопедичний виріб видається особисто замовнику з обов'язковою приміркою; в окремих випадках допускається видача виробу, що не потребує примірки, іншій особі за наявності доручення на його одержання.

1. Протези та апарати нижніх і верхніх кінцівок, тутори, корсети, спиноутримувачі - по 1 шт. на 2,5 року (з проведенням у разі потреби необхідного ремонту або відновлення косметики); дітям до 16 років - у міру зростання.
2. Протези та апарати нижніх і верхніх кінцівок, тутори, корсети, спиноутримувачі, виготовлені за сучасними технологіями та з використанням імпортних напівфабрикатів та комплектуючих, - по 1 шт. на 3 роки.

   В окремих випадках за медичними показаннями можлива заміна туторів та корсетів раніше встановленого строку.
   Милиці й палиці - у комплектності, що визначає лікар медичного відділу підприємства: милиці - на 3 роки, палиці - на 2 роки. Інвалідам без однієї ноги, які не користуються протезами, милиці - на 1 рік.
3. Вкладні пристрої (ортопедичні устілки): інвалідам з однобічною ампутацією ніг - 2 півпари на 1,5 року, дітям до 16 років за висновком лікувального закладу або лікаря медичного відділу підприємства - 2 пари на 1,5 року.

Дітям:
Абдукційні пристрої (апарати Гневковського і Шнейдерова, шини Віленського, стремена Павлика, профілактичні штанці та ін.) - в міру зростання.

Коляски (для дорослих і дітей) видаються на такі строки експлуатації:

- коляска важільна (дорожня) - на 3 роки;
- коляска-крісло (кімнатна) - на 4 роки;
- коляска-ліжко - на 4 роки;
- коляска малогабаритна - на 1 рік.

Пристрої опорно-рухові видаються на такі строки експлуатації:
- для дітей-інвалідів - на 3 роки;
- для дорослих - на 4 роки.

Забезпечення населення ортопедичним взуттям,

при деформаціях стопи, що потребує виготовлення взуття за гіпсовим зліпком або на спеціальних копилах;
- при падучій стопі;

 при укороченні ноги більше 3 см (дітям до 16 років - більше 2 см);
 при ампутації стопи за Лісфранком, Шопаром, Гаранжо;
 при різко вираженій деформації стопи - варусній, вальгусній з відхиленням першого пальця III ступеня;
 при облітеруючому ендартеріїті (атеросклерозі) однієї або двох ніг III ступеня при наявності трофічних виразок;
 при слоновості однієї або двох ніг;
 при збільшенні головок перших плюсневих кісток;
 при різних розмірах стоп (різниця в 2 см і більше);
 при вродженій клишоногості і плоско-вальгусній установці стоп у дітей провадиться на підставі висновку

Закупівля технічних засобів реабілітації (протези верхніх і нижніх кінцівок, апарати (ортези шарнірні) верхніх та нижніх кінцівок, тутори (ортези безшарнірні) верхніх і нижніх кінцівок, корсети (ортези на тулуб), ортопедичне взуття, взуття на протези, вироби протезно-ортопедичні різного призначення, бандажні вироби для кріплення протезів, засоби пересування) та їх післягарантійний ремонт здійснюються відповідно до Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти".

Вимоги до технічних засобів у фізичній реабілітації.

1. Корисність.

Технічні засоби повинні використовуватись для досягнення реальних цілей. Добре функціонуючі засоби корисні для повсякденного життя пацієнтів.

2. Правильно підібрана вага.

Заважкі тех.. засоби можуть привести до розтягу зв'язок, сухожиль чи м’язів, порушать стійкість, наприклад при ходьбі, що в свою чергу приведе до падіння.

3. Комфортність.

Не повинні викликати дискомфорту. Тиск повинен розподілятись на максимально можливу площину, щоб не порушувати живлення шкіри. Технічні засоби повинні бути достатньо міцними, не мати гострих кутів, не тісними.

4. Простота.

Дизайн повинен бути простим та зручним, для того щоб було легко доглядати та обслуговувати засіб.

5. Естетичність.
6. Доступність для хворого (ціна та терміни виконання).

Щодо механотерапевтичних апаратів то необхідною умовою є їх фізіологічність, можливість дозування та контролю навантаження.

Виконання цих вимог полегшує застосування в практиці нових матеріалів (термопластик, легких металів, тканин типу “трикор”), які забезпечують легкість, щільність, гігієнічність комфортність для пацієнта.

Апарати для кінезотерапії:

1. Відновлюючи та розробляючи певні функції суглобів та м'язів, в тому числі імітаційного характеру (велоергометри, тредбани, бігові доріжки із змінним кутом нахилу та дозуванням навантаження, а також відновлюючи працездатні та побутові навички (кистєві диспансери, педальні засоби, ходунці, стійки та ін.)
2. Апарати, які забезпечують відновлення рівноваги тіла та координації рухів (похилі площини, балансувальні дошки, опорні ролики)
3. Силові (гантелі різної ваги, медичні штанги)
4. Масуючі різні групи м'язів (спини, грудей, кисті, стопи та ін.)

Література:

1. Медицинская реабилитация в терапии: руководство для студентов и врачей / Под ред. В.Н. Сокрута, В.Н. Казакова – Д.: ОАО УкрНТЭК, 2001. – 1076 с.
2. Мухін В.М. Фізична реабілітація. К.: Олімпійська література, – 2005. – 471 с.
3. Ціж Л. М. Актуальні проблеми забезпечення технічними засобами реабілітації осіб з інвалідністю в Україні / Л. М. Ціж. // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наук. статей. - Фізичне виховання та спорт. – 2017. – №1. – С. 183–191.
4. Ціж Л., Мазепа М. Соціальний захист осіб з інвалідністю як складова безпеки їх життєдіяльності / Л. Ціж., М. Мазепа // Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали ІІІ Всеукр. заочної наук.- практ. конф. (Київ, 21 квітня 2017) – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – С. 150.

Інформаційні ресурси інтернет

1. Закон України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15.
2. Забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.msp.gov.ua/content/zabezpechennya-tehnichnimi-ta-inshimi-zasobami-reabilitacii-specavtotransportom.html.